

Halk Sağlığı
Genel M¼d¼rl¼ę¼

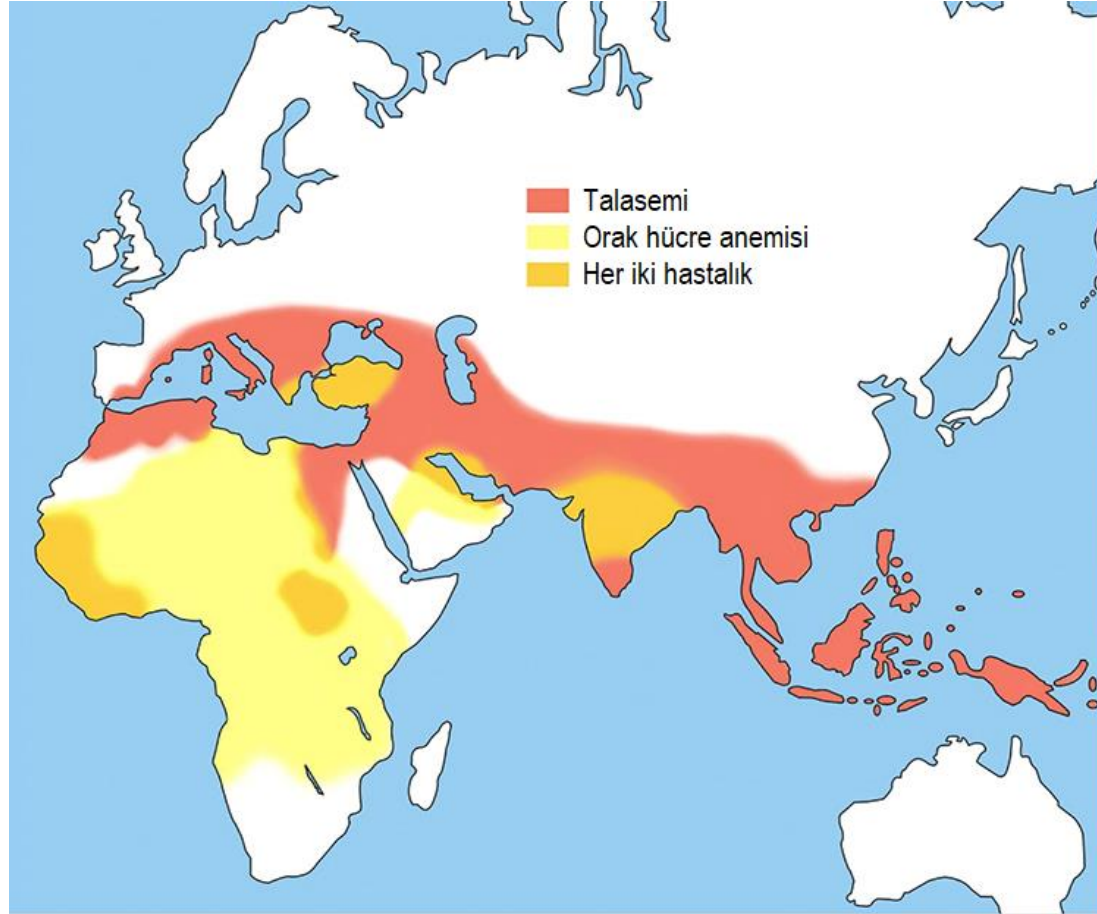
EV LILIK ÖNCESİ HEMOGLOBİNOPATİ TARAMA PROGRAMI

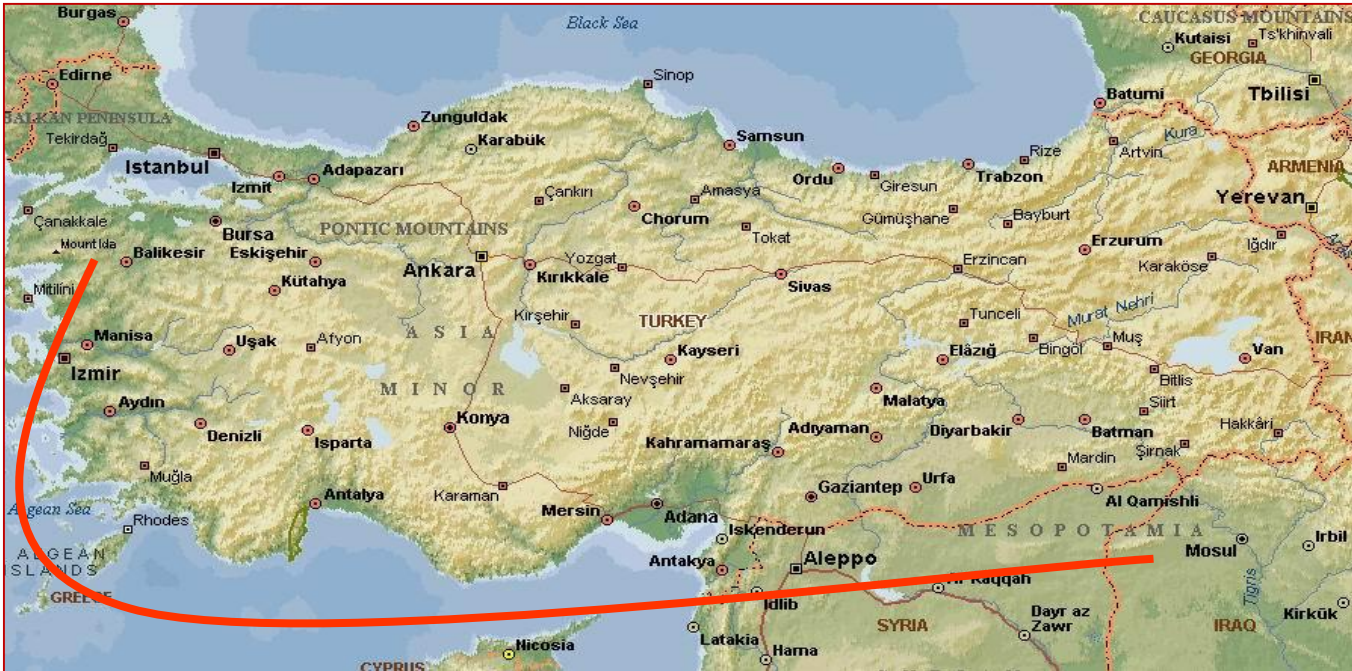
Hemoglobinopati

- Hemoglobin, kanda bulunan, akciğerle h¼creler arasında oksijen ve karbon gazı iletimini sağlayan alyuvarların en önemli maddesidir
- Hemoglobinopati, hemoglobin yapısında anormalliğe yol ağan bir genetik bozukluktur
- Kalıtsal hemoglobin bozuklukları (orak h¼cre anemisi ve talasemiler) en sık g¼r¼len tek gen hastalıklarındandır
- Biręok hastalığı iğinde barındırır
- Farklı hastalıklarda semptomlar da farklılık g¼sterir

Her yıl d¼nya ¼zerinde **300.000** ocuk
bu hastalıklarla doğmaktadır

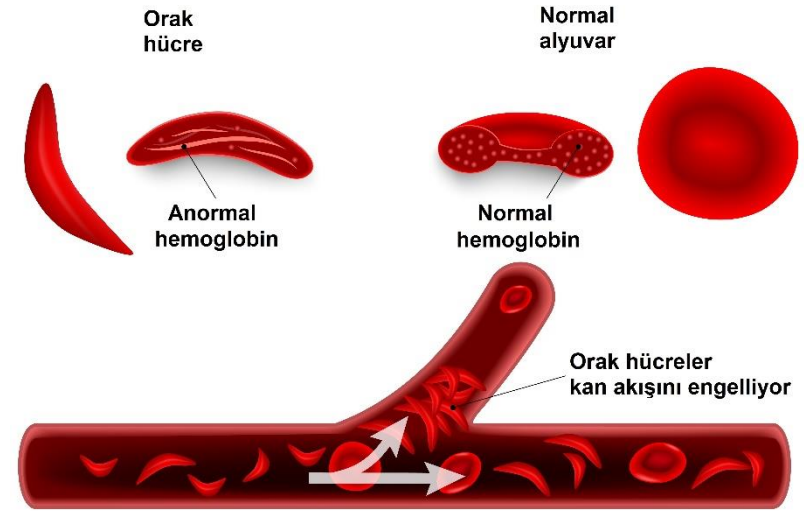
T¼rkiye'de Hemoglobopatiler

- T¼rk toplumunda beta-talasemi taşıyıcı sıklığı **%2.1**, b¼lgelere g¼re **%0.6-13**
- En sık g¼r¼len b¼lgeler batı ve g¼ney anadolu
- Herhangi bir m¼dahale programı olmaksızın yılda yaklaşık **400** yeni vaka beklenmektedir

Orak H¼creli Anemi

- Hemoglobinin bir b¼l¼m¼ alyuvarları sert ve orak şekline d¼n¼řt¼ren çubuk benzeri yapılar oluşturur
- Bu h¼creler k¼¼k kan damarlarını t¼kayarak bazı organların ya da dokuların yeterli oksijen almasını engeller
- Bu durum, şiddetli ağrı ataklarına neden olabilir
- Hemoglobin genindeki bir değişimden kaynaklanmaktadır
- Bu durumda alyuvarlar yeterli oksijeni taşıyamazlar

Orak H¼creli Anemi'de Belirtiler

- Kemiklerde, kaslarda ya da karında g¼nlerce s¼ren Őiddetli **ağrı**
- **Halsizlik, solgunluk ve nefes darlığı**
- Retina, dolaşımdaki alyuvarlardan yeterince beslenemediğinde **g¼rme sorunları ya da k¼rl¼k**
- Karaciğerde iŐlev bozukluğu (**sarılık**) nedeniyle derinin ve g¼zlerin sararması ve çocuklarda splenomegali (**dalak b¼y¼mesi**) g¼r¼l¼r.
- Çocuklarda **b¼y¼menin** ve pubertenin **gecikmesi**
- **Enfeksiyonlara** y¼ksek düzeyde **yatkınlık**
- Beyindeki k¼¼k kan damarlarının beynin bazı b¼l¼mlerinde hasara neden olabilecek biçimde daralması ya da tıkanması (**inme**)
- Enfeksiyonun ya da akciğerde sıkıŐıp kalan orak h¼crelerin neden olduğu **komplikasyonlar** oluŐabilir.

Orak H¼creli Anemi de Tedavi

- Antibiyotikler bebeklerde enfeksiyonları önlemeye yardımcı olur ve ağrı kesiciler (ağızdan ya da damar yoluyla), damar yoluyla alınan sıvılar ve oksijen solumak ağrı ataklarının tedavisinde yararlı olur
- Kan transfüzyonu, dolaşımdaki alyuvar sayısını artırarak aneminin düzeltilmesine yardımcı olur
- Hidroksiüre bazı erişkinlerde yararlı olabilir, ancak çocuklarda tedaviye ilişkin araştırmalar devam etmektedir

Talasemi

- **V¼cudun yeterli miktarda ve y¼ksek kalitede kan ¼retimini engelleyen, ¼nlenebilir, kalıtsal ge¼iřli bir grup hastalıktır**
- T¼rkiye dahil, t¼m Akdeniz ¼lkelerinde ¼nemli bir halk sağlığı sorunudur. Tedavi maliyeti y¼ksek, ancak korunmak ucuz ve kolaydır
- ¼lkemizde sık g¼r¼lmesinin nedeni ise;
 - Akraba evlilikleri oranının y¼ksek olması (1/4)
 - Akraba evliliklerinin en ¼ok birinci dereceden akrabalar arasında ger¼ekleřmesi (%70)
 - Anadolu'da yıllar boyunca ¼ok ¼eřitli ırk ve k¼lt¼rlerin yaşamasından kaynaklanmaktadır

Talasemi Nedir?

- ❁ Talasemi 3-4 aylıkken başlayan, **s¼rekli kan nakli** gerektiren çok ciddi bir kan hastalığıdır
- ❁ Talasemi hastaları **hayatları boyunca d¼zenli tedavi** g¼rmek zorundadırlar
- ❁ Uygulanan **tedaviler zor ve pahalıdır**

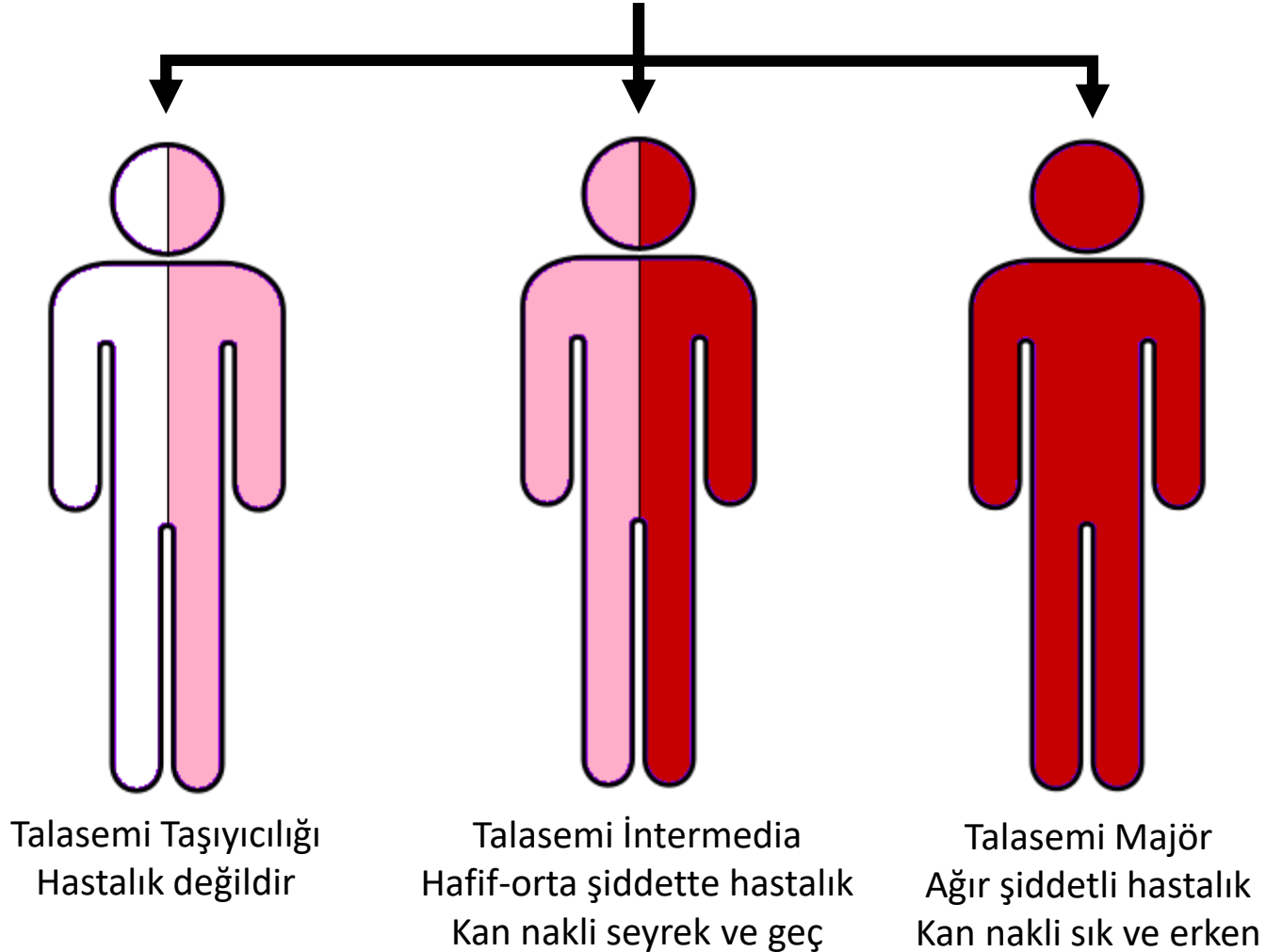

Talaseminin Neden Olduğu Sorunlar Nedir?

- Halsizlik,
- Solgunluk,
- İştahsızlık,
- Huzursuzluk,
- Karaciğer-dalak b¼y¼mesi sonucu karın şişliği,
- Sık sık ateşlenme,
- İskelet sisteminde değişiklik, y¼z ve kafa kemiklerinden başlayarak kemiklerde değişiklik ve tipik bir y¼z g¼r¼n¼m¼ ortaya çıkar

Talaseminin tipleri

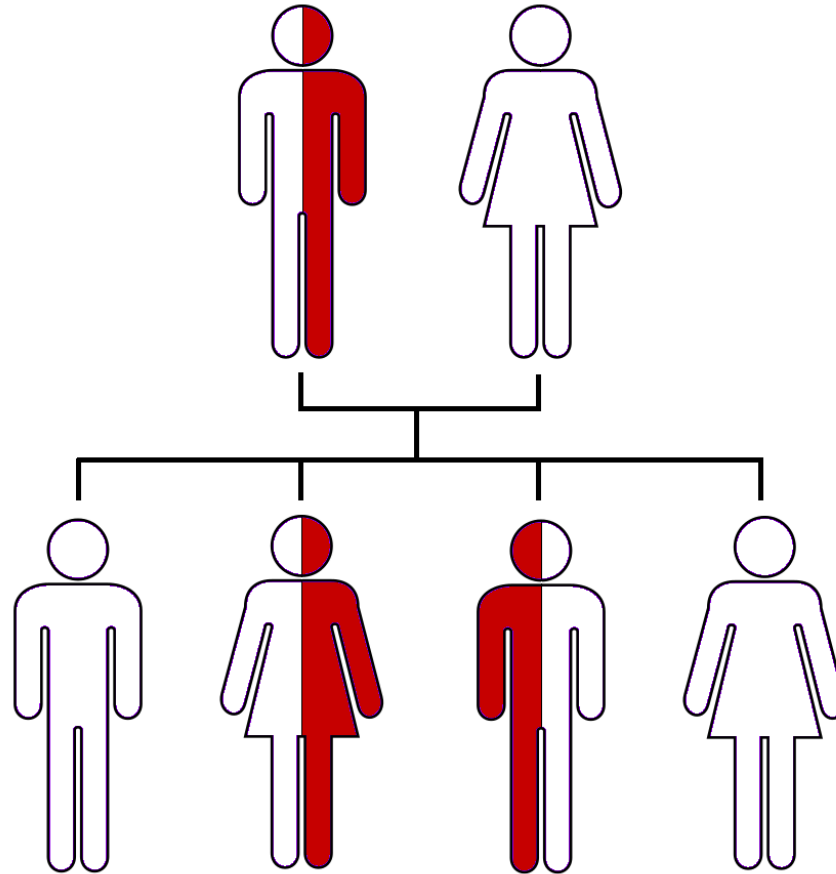

Talasemi Tipleri

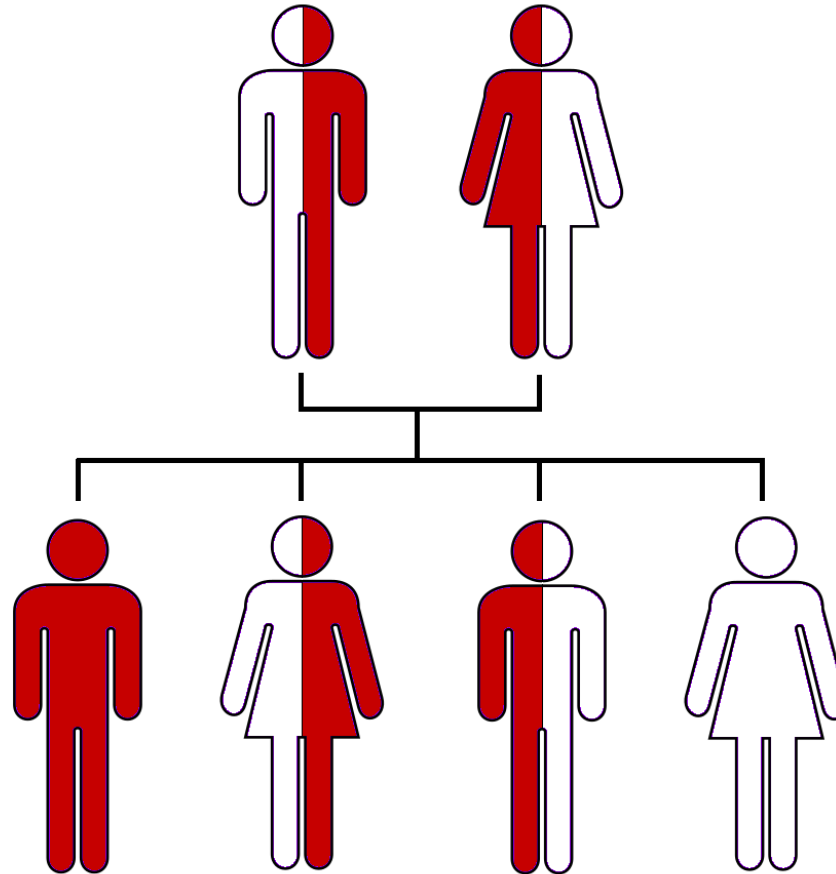
TALASEMİ TAŞIYICILIğI (TALASEMİ MİNÖR)

- Bu bireyler, tamamen sağlıklıdır
- Ancak her iki ebeveyn de talasemi taşıyıcı ise, çocuklarına aktardıkları talasemi geni ile talasemi hastalığına neden olabilirler
- **Hafif derecede anemi dıŐında herhangi bir bulgu yoktur**
- **Beta Talasemi taşıyıcıları, yanlış teşhisle demir eksikliği anemisi zannedilip yıllarca buna yönelik tedavi edilirler**

Anne babadan yalnız biri taşıyıcı ise hasta çocuk doğmaz ancak çocukların %50 ihtimalle taşıyıcı doğma riski vardır

Anne babanın ikisi de taşıyıcı ise %25 ihtimalle hasta, %50 ihtimalle de taşıyıcı çocuk doğma riski vardır

- Bu olasılıklar her gebelik için aynıdır
- Yani;
 - Talasemi Majörl¼ bir çocuk doğduktan sonra bile, her gebelikte % 25 olasılıkla Talasemi Majörl¼ çocuk doğma riski devam eder
 - Böylece Talasemili bir çocuğa sahip olan bir ailenin ikinci çocuğu da Talasemi Majörl¼ olabilir

Talasemi'nin Tipleri

TALASEMİ İNTERMEDİA

- Hastalık belirtileri genellikle ileri yaşlarda başlayan, kan gereksinimleri daha az olan hastalığın hafif formudur.
- Kan nakline ihtiyaçları genelde olmaz
- Klinik Talasemi Major'a göre daha hafif seyreder
- Hastalık belirtileri **2-4** yaşlarında ortaya çıkar
- **Hepatomegali** (karaciğer büyümesi) ve **splenomegali** (dalak Büyümesi) gör¼lebilir

Talasemi'nin Tipleri

TALASEMİ MAJÖR

- Akdeniz anemisi olarak bilinir
- Hastalığın ağır seyreden şeklidir
- Anne ve babanın **her ikisinin** *de taşıyıcı* olduğu evliliklerden doğan çocuklarda görülür
- Hasta çocuklar doğduklarında normal görünüme sahiptirler
- **6. aydan** sonra hastalığın klasik belirti ve bulguları görülmeye başlar
- **Gelişme geriliği** vardır, **halsizlik, solukluk, iştahsızlık, beslenme güçlüğü** görülür
- Mongoloid bir yüz görünümü vardır
- **Hepatomegali** (karaciğer büyümesi) ve **splenomegali** (dalak Büyümesi) en önemli bulgulardır
- Kemik iliğinde aşırı **doku,organ büyümesi** ve iliğin genişlemesi sonucu çeşitli iskelet değişiklikleri oluşur

Talasemi Majör'de Tedavi

- Talasemi Majör'ün özel bir tedavisi yoktur
- Tedavi bulgulara yöneliktir
- Anemiye bağlı belirtilerin giderilmesinde en etkili yol **kan naklidir**
- Yapılan kan nakline bağlı olarak vücutta biriken demir, **şelasyon-bağlama tedavisi** ile uzaklaştırılır
- Bugün için Majör Talasemi'nin kesin tedavisi **kemik iliği naklidir**

ANNE
BABA
ABLA
OĞUL

Kan, herkesin her zaman ihtiyacı!
Düzenli kan bağıışı yapalım, zor anlarda ihtiyaç sahiplerinin yanında olalım.
Yardımseven olmak kanımızda var!

 KAN BAĞIŞI HAYAT KURTARIR

www.kanver.org

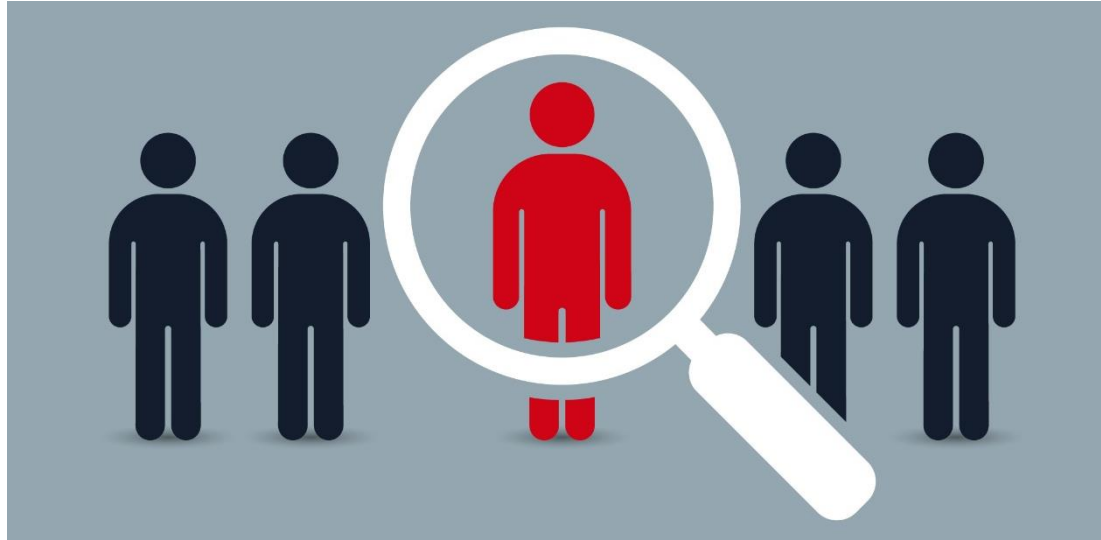
Talasemi ve Orak H¼creli Anemi Taşıyıcılığı Nasıl Anlaşılır?

- Evlilik öncesi çiftler özel bir kan testi yaptırmalıdır
- Öncelikle erkek eş adayına kan testi uygulanır
- Taşıyıcı ya da hastalık şüphesi durumunda kadın eş adayından da kan alınarak tarama tamamlanır
- Bu testin amacı evlenmeyi engellemek değil taşıyıcılığın tespit edilmesi ve hasta çocukların doğmasını önlemektir

Toplum Taraması

- G¼r¼n¼řte sağlam olan kişilere bazı testler, muayeneler veya diğer y¼ntemler uygulanarak hen¼z tanısı konulmamış, bilinmeyen hastalıkların yaklaşık olarak belirlenmesi
- ř¼pheli hastaların sağlamlardan ayrılması
- Tarama testinin mutlaka kesin tanı koydurucu olması gerekmez

nemli Noktalar

- Talasemi ve Orak H¼creli Anemi **taşıyıcılarının** büyük çoğunluğu bu **hastalığı taşıdıkları**nı bilmezler
- Ancak hasta bir çocuk sahibi olduklarında ya da **zel kan testi** yaptırdıklarında öğrenirler
- Talasemi ve Orak H¼creli Anemi **evliliğe engel değildir**
- Talasemi ve Orak H¼creli Anemi taşıyıcılığı **bulaşıcı değildir**, temasla yada başka bir şekilde bulaşmaz
- Talasemi ve Orak H¼creli Anemi taşıyıcılığı **kalıtsal bir özelliktir**

nemli Noktalar

- Taşıyıcı çiftler prenatal tanı yöntemleri kullanılarak **sağlıklı bir bebek** sahibi olabilirler
- Ancak gebelik gerçekleşmeden önce mutasyonların belirlenmesi gerekmektedir
- Ebeveynlerdeki bu mutasyonlara göre bebeğin hasta ya da sağlıklı olabileceği belirlenebilir
- Hemoglobinopatilerin çeşitli tipleri anne ya da babadan genler yoluyla çocuğa aktarılır

Hemoglobinopati Kontrol Programı

- Kalıtsal Kan Hastalıklarının erken dönemde saptanması ve önlenmesi amacı ile 1993 yılında 3960 sayılı Kalıtsal Kan Hastalıkları ile Mücadele Kanunu çıkarılmıştır.
- Bu kanun;
 - Başta Talasemi olmak üzere
 - Hemofili
 - Orak hücreli anemi
 - Eritrosit enzim hastalıkları gibi kalıtsal kan hastalıklarını kapsamaktadır.
- Sağlık Bakanlığı tarafından, 2003 yılında Hemoglobinopatilere bağlı morbidite ve mortalitenin azaltılması amacıyla Ulusal Hemoglobinopati Kontrol Programı başlatılmış ve 2018 yılı itibariyle 81 ilde evlilik öncesinde çiftlere ve riskli gruplara tarama uygulanmaktadır.

Taşıyıcı çiftler nasıl sağlıklı bebek sahibi olur

- Çiftler evlilik öncesi tarama ile her iki adayın da taşıyıcı olduğunu öğrenirlerse öncelikle genetik danışmanlık almalıdır
- Genetik danışmanlık ile çiftlere bebek sahibi olmayı düşündüklerinde sağlıklı bir bebek dünyaya getirmek için sahip oldukları seçenekler ve bu seçeneklere nerede, nasıl ulaşabilecekleri anlatılır

Preimplantasyon Genetik Tanı ve T¼p Bebek

- Her ikisi de taşıyıcı olan çiftlerin; sperm ve yumurtaları ayıklanıp, sağlam dokular birleştirilip, t¼p bebek y¼ntemiyle rahime yerleştirilir
- Bu y¼ntem; Talasemi hastası çocuğu olup, k¼k h¼cre nakli amacıyla doku uyumlu kardeş yapmak isteyen çiftler i¼inde kullanılabilir

Hedefimiz

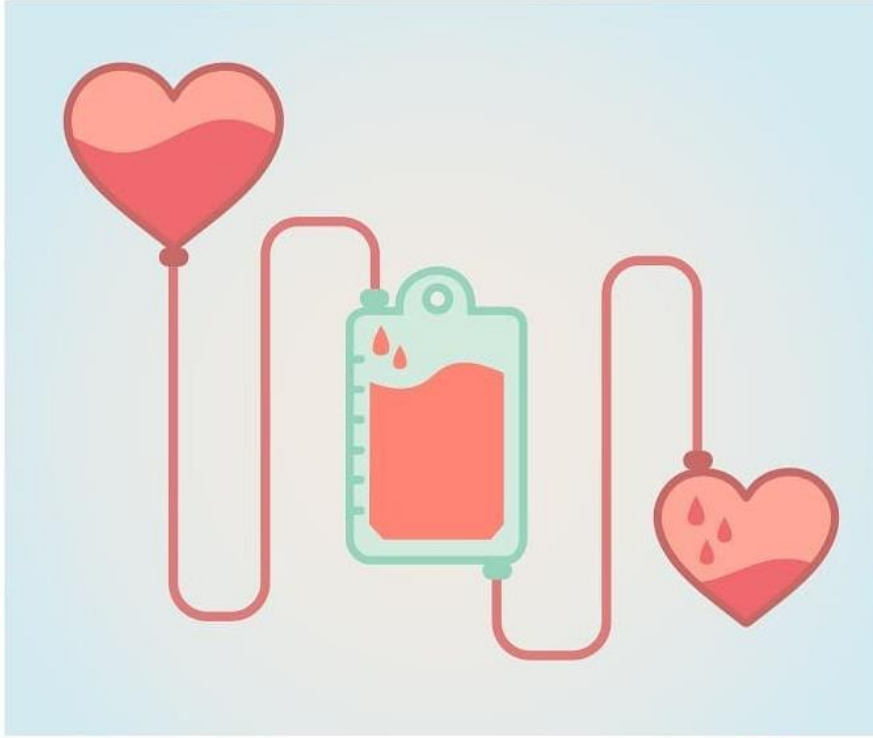
Hemoglobinopatilerin önlenmesiyle ÷lkemize sağlıklı nesiller kazandırmaktır

Bu hedefe ulaşmanın yolu;

- ❖ Evlilik öncesi taşıyıcıların belirlenmesi
- ❖ Doğum öncesi tanı
- ❖ Genetik danışma
- ❖ Eğitim

- Talasemi ve orak h¼creli anemi genetik ve **nlenebilir** hastalıklardır
- Evlilik ncesi verilecek kan rneği sağlıklı bebeklerin doğması için açılan bir kapıdır

SAğLIKLI BEBEKLER İÇİN EVLİLİK ÖNCESİ
TARAMA TESTİNİ YAPTIRIN

TEŐEKK¼RLER

<https://hsgm.saglik.gov.tr/tr/cocukergen-anasayfa>